

З А М А Н И

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГААДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
3 СОМДУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш Тёлюно Ишлери Эм Жамаат Биригиле Жаны Бла Къырал Комитетини Председателини Юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктунда тийишлиликке Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш Тёлюно Ишлери эм жамаат биригиле жаны бла къырал комитетини куудулууна ПАНШТОВ Борис Султановичи салырга.

2. Бу Указ кючюне анга къол салынган кюнден киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини А. КАНОКОВ.

Нальчик шахар,
2007 жылда 9-чу апрельде, № 23 – УП.

КъМР-ни Президентини фондуна

Аслам ахча - Чирик кёллени тап халгъа келтириуге эм эсгертмени жангыртыугъа

КъМР-ни Президентини эчки фондуна Чирик кёллени тийрелерин тап халгъа келтириуге эм Улуу Ата журт урунда ёлген аскерлерин Огъары Малкъарда эсгертмелерин жангыртыугъа 350 миң сом белюнгенди. Ол кеп да бармай керекли жерге жетериди. Алгъараклада уа кёллени тийрелеринде жалы илгендирине 1 миллион 100 миң сом берилген эди. Алайда да, республиканы башчысы районлада, шахарлада эм элде халкы кере баргъанда берген сёзюне кетип болганды. Жер-жерде жашагъа бла тобишулеринде халкыны бек кыйын проблемалары кётормөлери кылаарында. Президент министрваланы, ведомстволаны эм администрациялары башчыларына олсагъат тийишли буйрукъла берген эмда ала тамамланмай калмазлыкълары илгенди.

Аскер Канокон хар замандача, ол буйрукълары толтуруу ючюн керек болгъан къорал-намы бир кесени кеси бойнуна алды. Аны интернет-сайтына халкы тилге бла да алап болуучу. Прохладный районю Къаргъан элден жашаган биреден келген лисьмогъа кере, 250 миң ишле бошар ючюн 290 миң сом жибериликлин ол сом бериле беллигенди.

Терк район администрациясы башчысы Максим Панагов айтканга кере уа, Президентини буйрукъларында бирин толтуруу ючюн, ол Терк шахарны юбийелине сауыгъа берген 700 миң сомгъа кир-житик ташыгъан машина алынганды. Сабий чыгармачылыкны юйюнде компьютер класс жаңгы техника эм лицензия программала бла жалгъылынганды.

Аскер Канокон эчки фондуна район бу ючюнде дагъада 700 миң сом алынды. Аны теркичле «Горзеленхозгъа» чалгысы бла трактор эмда жаш тельо арагъа музика аппаратура алырды деп турдыла.

Марина ХАГОВА,
КъМР-ни Президентини
бла Правительствоосу
пресс-службасы.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Жашлагъан жумушха жибере до, сауыгъа бакълыс

«Бизни сабийерибиз сейирделик Кесиги сагъаш эпитиз, Испайи элден жаш чыгармачылыкны республикалы арасыны къошакъ билим беруу жаны бла педагог Цораланы Фатима. Жыл сайын Обнинскде «Оюкс» Нама. Къуруа» деген Битурский конференция бардырды. Анга къаралны битурский конференция келечилери кышадыла. Бу жол ары 1800 сабий келген эдиле.

Къабарты-Малкъардан ары илму бла юрешкен онбеси окъуучу баргъандыла. Андан ала окжетти диплом келтиргендиле. Биринчи эм кичини даражалы диплома бла ол конференциядан Черек районю келечилери Беклановы Залина бла Таукенаны Навила кыйткъандыла. Залина «Медицина» секцияда да ючюнкю болганды. Жаш фахмулагъа атап, республикалы арада уллу байрам къурагъандыла.

Ары КъМР-ни Билим беруу эм илму министрствосуну келечилери да колтен эдиле. Республикалы атын айтдырган жашыкъланы бла къызыкъланы жаш артистле да алгъышлагъандыла.

Залимпланы Залина,
Толгуурланы Камал
алгъанды.

КъМР-ни Парламентинде правительствоу сагъат

Профсоюзланы къолларындан не зот келеди

КъМР-ни Парламентини Президиуму алгъараклада болгъан жыйынууда «правительствоу сагъатда» граждандарны социальны эм уруну эркинликлерин къоруулау жаны бла профсоюзла не иш бардырганларны юсюнден билдиреу бла КъМР-ни Профсоюзларны федерациясы председателини замкестиги Сергей Егупшени о сёлешеди.

Уруму эм социальны вопросла къарар ючюн юк жаны республикалы комиссия къуралгъанды, ол ишни бардырады. Андан сора да КъМР-ни Правительствоу, Профсоюзла федерациясы эм иш Бюрократияны оюнуу арапаранды келишим къыял эпитенди. Профсоюзла социальны-экономика борчланы толтурууда, арындашыкълыны заманда бермей тыйыуа къыякурорешеди, жамуатыкъты биргеги чакъырады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Табийгъат эм Биз

Чабакъла череклерибизге кётюрюлалмайдыла

Ветеринар эм фитосанитар надзор жаны бла Федеральны службаны Къабарты-Малкъарда управленийны къуралгъаны бла байламлы чабакъланы къоруулау республикалы инспекциясы кетерилгенди. Аны мурдорунда «Западно-каспийское бассейно» эм управление по сохранению, воспроизводству водных биологических ресурсов и организации рыболовства» («Закасприбвод») федеральны къырал учуреджаны Къабарты-Малкъарда Беломо къуралгъанды.

Бизни Беломо Россия Федерацияны законларына, правительствоу оюнула, Къабарты-Малкъарны законларына эм президентини буйрукъларына тийишлиликке иш толтурады. Федеральны эл молк министрствону, чабакъчылыкны федеральны агентствосуну, «Закасприбвод» управленийны кёрпозууперин, оюнуларын жашауда бардырыгъа борчулабы.

Бек алгъа къыйын табийгъат болупланы эм башха сылтаулары хаталарында сидиреулукке къалгъан биология байлыкъланы (чабакъ моллюско) жанын айттуруу къыйын саын кёрюрге керекли. Ол илмине тамамлау жаны бла мадарла, кёрпозуле этеби. Баш магына суулада (черекледе, кылгъа) биология байлыкъланы къоруулау, ала жайылыкъ жемени тап халгъа келтириле бериледи.

Черекледе чабакъланы саны эсдорору бла байламлы мадарла къышадыла, чабакъ туруу журукъларын ишениндириле бургуулау кёрпозуле этеби. Суулары белюнуо, чабакъланы черекледе ёрге кётюрюлерин жалгъачан оюружениланы къайсы иелликке болгъанларын да эсепле алабыз. Аланы хайырлануугъа беруу жаны бла комиссияны ишлерине къошулабыз.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖЕТИШИМ

Аперим, Эдуард!

Россияны Наркоконтролю федеральны службасыны КъМР-де Управленийсында ишлеген Ноступаны Эдуард Австралияны Аделаида шахарында полицияшыны бла от ёчюлтючюленди XI битудеяны эршиулеринде доккандан 91 килограмм ауурдукъа доммакъ майдалгъа тийишли болгъанды.

Эршиуледе судьяланы къаууму Къабарты-Малкъардан спортчу жигит да, къаруула да жаш болгъанын чертип айтханды. Тойшоулен биринде анга уллу жара салынганлыкълар, ол рингден кетмегенди, ахырында дери сермешип, ючюнкю жерге чыкханды.

Эдуарда 25 жыл болды, ол наркополицияны спецназында къуллукъ этеди. Бокс бла сабийлигинден бери корешеди, спортну устасына кандидатты.

Австралида бардырган эршиуледе дуняны 50-ден арткъ къыралындан 10 миңне жуукъ спортчу къыташылды. Наркополицияны спортчулары уа битеу да андан 24 майда келтиргендиле: 5 аптан, 9 ючюш эм 10 доммакъ.

КъМР-ни Наркоконтролю пресс-службасы.

Митингле тохтамайдыла

Огъаргы Радада коалицияны (парламентини бла правительствоу) келишилукъ комиссиясы жыйылуу болгъанды. парламенттин спикери Александр Морозун айтханына кере, жыйылууда къырлада шендогъо болупланы юсперинден вопроса оюзюлгендиле.

башчылыгы бла, Европа майдада бардыргъандыла кеслерин митинглерин.

Аскер халкъгъа къуллукъ этеди

Украинаны президентини Виктор Ющенко, юк структураланы башчылары, ол санда къоруулау министр бла тобешгенди, аскер ючюле къырлада болгъан ишлеге къыташмагъа керекдиле дегенди. Кенеш бошалгъандан сора уа къоруулау министр, низамлыкълары тохтадырды, президентини айтханын жалгъытыр ючюн, аскер ючюле окъуна хайырланлыкълары дегендиле. Ол а, мен не айтсам да, эси мен айтханын чырмаулукъ этгенди аямагъа деген тейюлмедо да.

Шендогъо къоруулау министрини айтханы жууап алды, алгынны къоруулау министр а быллай айтханды: «Бийик къуллукълары болгъанла къырла бла ойнагъанларын къойсуула. Сауултанган ючюле эчки биреуге къуллукъ этмедилик, сауултанган ючюле халкъгъа къуллукъ этедиле. Конституцияда да айттылган турдан, сауултанган ючюле къырланы ичинде хайырланымгъанларны.

Айтхылыкъ поэтини юбийели

Москвада, дунягъа аты айтылган Андрей Сахарову Совет властыдан къорууларгъа базынган, кесини на-

муларын, аруу ауазы бла, терен магъаналарын чыгарып окъуй билген, Белла Ахмадулинаны 70-жыллыгына жораланган байрам ижир болгъанды.

Айтхылыкъ поэтессаны алгъышларгъа жуукълары, тенгери, аны поэзиясы сойгенле, къырал къуллукълары да келгендиле.

Къурулалмагъанды

Детройд шахарда бухантериягъа илгерле кирган биреуно бир аман болгъандан сора ишден эркин этгендиле. Ол а, офиге сауит бла кирип, бирисине къуллукъ этгенлеге от аханды. Бир тишюур алайда окъуна ёлгенди, эки эр киши уа, ауур жаралы болуп, больницягъа тоушгендиле.

Полициягъа, мурдер бу болур деген ишенимде, биреуно къындан болгъанды. Ол аладан биода болмагъанча тер къыч къултулгъа юрешгенди, алай а къурулалмагъанды.

Къонакъ юй ууолгъанды

Австрияны тауларында, Зальцбург шахарын тийресинде, жер юзюлуп, къонакъ юйю бир жанын уруп уаады. Бир белек жыл мындан андан, бу журтну ыркъланд, жер юзюлюден къоруулар мурадат, былайда демелиги бетон хуна ишленген эди. Ол да тырмаланды, биреуно къындан болгъанды.

Космос-турист 12 кюнден къайтырыкъды

Халкъла аралы космос станциягъа космонавтына ашырылгъан эркинликчилери «Скокс» кеме къошулгъанды. Аны бла жери орбитасында айланган станциягъа Олег Котов (кемени командири), Фёдор Юрчихин эм бешинчи космостурист Чарлз Симон келгендиле.

Космос кеме станциягъа къайла къошулгъанына, космонавтына анда къайла тобешгендене Москваны тийресинде Королёво шахарда орналган Учуулагъа башчылыкъ этген арадан жуукълары, ахула къарар тургъанды.

Олег Котову Арагъа Билдиртенине, Арагъа келечисини айтханына кере, космоска «Скокс» учуу, аны халкъла аралы станциягъа къошулуу да штат низам бла бардыргъанлыгъа, космонавтыны сауулкълары ичиде. Космос-турист Чарлз Симонени уа, асыры къурагъанды. Бетинден шыаргъаны кетмедиле.

Къайрайыкъ

Экзармашыу

Урван районда тийрелени таплагъандыруну, жашиллендириуну эм санитар тазалауну жалгъытуу экиийлыгы бардырдыла. Ол мадарны чекеринде Нарткъа шахарда къалдай жумушла тамоланыркълары тохтадыргъанды. Ала къалдай толтурула тургъанлары, алдогы борчла шахар предритияланы эм организациаланы таматарланы кенештеринде оюзюлгендиле.

Анда айттылгъанына кере, таплагъандыру эм тазалыкны жалгъытуу бла байламлы ишле жаланда шахар объектлени арбалары, ёбюмолери бла чекленип къалмай, алагъа жуукъ тийреледе, орамлада да этиликдиле. Беллиленген мадарланы жетишмели тамаклар ючюн, ала къайсы иелликке болгъанларына да къармай, предпритияланы, сатыу-алууну, жашуу журт-коммунальнй молкенин таматарлары киоскланы, гаражланы, башха торлю мекамланы иелери къыска болжалда «Горхоз» муниципальнй унитарнй предпрития бла кир-кичликни кетерип туруу жаны бла келишимле этерге керекдиле.

Мекямлада ремонт ишлене бардырды, керекли жерлени жангыртыгъа, бюргъа деп да тохтадырыргъанды. Аны бла бирге сатыу-алууну, аш-сымакны эркинликке ишленгенге, орнатылган объектлери да къыска заманын ичинде кетерилгенди.

Шахарны бетин чыгарып къалган мадарланы къалай толтурулгъанларына контролюнжюу аны штатны келечилери этергенди.

Бизни корр.

Жопоуциликъ

Космос-турист 12 кюнден къайтырыкъды

Халкъла аралы космос станциягъа космонавтына ашырылгъан эркинликчилери «Скокс» кеме къошулгъанды. Аны бла жери орбитасында айланган станциягъа Олег Котов (кемени командири), Фёдор Юрчихин эм бешинчи космостурист Чарлз Симон келгендиле.

Юбилей

Республиканы белгилли музыканты, РФ-ни халык артисти, КМФР-ни Композиторларыну союзуну председатели, республиканы кырал филармониясынын симфония оркестринин баш дирижеру Борис Хатуевич Темиркуновго 70 жыл болганына Калымын, Умансукулдун Танзины, Инаа Кошожонова, Зубер Тхагазитовну эм башка поэзия чыгармаларына көрө көп аруу максамлы жырла жазганды ол. Симфония оркестрге, фортепиано, виолончелге, кыбулга деп көп порлю музыка чыгармалары да авторду.

Дирижерлук таякчыгы бла сейир макьомланы туудура

БОРИС Темиркунов 1937 жылда апрель айда Зарапкеде тууганды. Юйкөргөндө музыканы бек сойгендиге, ананары усту кыбуучу болганды. Аны жарык фахмуусу жаштарна Юрий Гала Боржиге бергендиге.

Музыкага жоллары у алапы 1946 жылда башланганды. Кыабарты орманда ол кезиуде ийир сайын наркда духовой оркестр сепкуд болганды. Кыарындаша да, ийир сайын алдыга келип, музыка тынгылай эдиле. Оркестрин скрипкасы Валерий Федорович Дашков былыга бир неча июню эчки эс белюп кыарды. Жашыкылы бош угый, кертиби кча да сойлоп тынгылаганынан керюп, ол алапы кеси окутухан музыка школга тыючра этеди. Борисни виолончелде ийиркитте, Юржини уа скрипкасы классна белгилейди.

1975 жылны апрель айында Борис Темиркунов республиканы симфониялы оркестри бла биринчи кертирин береди. Оркестрин репертуарында С.Рахманнинов, П.Чайковский, Бетховени, С.Прокофьевни, Бахны эм башка белгилли композиторланы чыгармалары бар эдиле. Бир ауукдандан а ол республикалы композиторланы чыгармаларына да эс бурды.

ДИРИЖЕРНУ усталыгы Д өсө барганы кыада, оркестрин репертуары да кеңериле барганды. Борис Хатуевични уа кыралны белгилли симфониялы оркестрине дирижерлук этерге чакырылды. Алай бла ол Ар-

менияны, Украинаны, Ленинградны, башка уллу шаарларны оркестрлери бла да ишлейди. Ичкии Новгородду уа газетилде көп махтау сөзлө жазылды аны юсюндөн. Кыада, кыайсы оркестр бла ишлесе да, эчки сойгон композиторланы чыгармаларын концертте согыды. Ала уа Бетховени, Д. Шостаковични эм С.Прокофьевни

балетин эм башка спектаклдерге симфониялы оркестр бла усту бардырганды. Бир ауукну Борис Хатуевич КМФР-ни культура министри болуп да турганды. Ол заманда айтылгыс дирижер лок оюну эте белгилди да көрпөгөндө, творчествуду коллективде уа хал кыада ий болганд эди. Ол алапы изилемлери бек усту аныгай эди. Алай дирижерлук ишин а бир заманда да кыюугатуудан а музыка аны жашаугу сора уа!

ЧЫГАРМАЧЫЛЫК ишини юсюндөн айтханда уа, айхайд да, аны жетишилмери эсе кылырчылды. Ол фахмууду композиторду, Жырлардан сора да, аны музыка инструментленде деп жаргын чыгармалары музыкалы окуу юйлөдө бла концерттеде согулдыгы. Аны Босада «Советская музыка» Босада музыкалыгы тыгы ийтабы чакырылды. Миллет кыбуучу бла симфониялы оркестрге уа биринчи музыка чыгарманы Борис Хатуевич жазганды. Кыобузу энчилиги эсе алып, анга көрө тап кыуай билгенди ол этген эдиле.

Музыка культураны айнытууга салгын кыыйны ючюн Борис Темиркунов Халкыны Шукулуклары ордени бла сургузылганды. Анга Россия Федерацияны халкы артисти деген сыйла да берилгенди. КМФР-ни Кырал сагуасыны лауреаты. Кылымк Республиканы халкы артисти деген ахта да тийилли болганды.

Бир ауыр омыкылы фестивалы бардырылганды. Ол кезиуде симфониялы оркестр баш дирижер Борис Темиркунов бла 40 музыка чыгарманы согыланды. Ала битеудини классикадан эм Шимал Кавказы композиторланы чыгармаларын берди эдиле.

Бизни республиканы профессионалы музикалы айнытууду ол уллу ююшкы кошошканды. Энтта да жыны чыгармалары бла, дирижерлук таякчыгы бла омыкылы туудура, Борис Темиркунов бизни көп жылланы кыуандырды.

Басмага БИТТИРЛАННЫ Аминат хазырганды.

БЮГОН ФАШИСТ ЛАГЕРЬЛЕНИ ТУТМАКЛАРЫН АЗАТЛАУНУ ХАЛКЫЛА АРАЛЫ КЮНОДУ

"Кыанлы жолну" жесирлери

Экинчи дуня урушун жылларында фашистле кыргызган битеу концлагерлерден кеси коччо бла жаланда Бухенвальд азатланганды. 1945 жылды 11-чи апрельде Интернационалет саяуланганын кыозгалууну башларга Буирук бергенди. Ол кон фашист лагерлерин тутмакларын азатлауу халкыла аралы кюнине санады. Кыозгалуу 15 сагат 15 минута башланганды. Лагерни кыбакъ эшиклерин башында орнатылган сагатны стрелкалары ол тарихилде тохотатып турдыла.

миле өспөсө деп, ол хыйсалдан жасагандыла коңшагерни төгөрени, - деп кыады.

1941 жылда октябрде бери совет аскер жесирлерден 8 минг бла жарымга жууук адамы келтиргендиге. Алапы барын да вермахтын командованиясы «комисарлары юсперден» 1941 жылда 6-чы июнда чыгарылганы буиргузгана көрө илишанга сагырылды. Ол фашист халкыла аралы правага кыажуа этилген бир кыанлы ишлеринден берди эдиле.

Экинчи дуня урушун жылларында фашист концлагерлерде 18 миллион адам азан келгенди, ападан 11 миллионга кыамарлада кюйдорундукуу алынды, штиники артына тагылыы эди.

Мен неден да бек коншлагерни алап аруу жерде шилегенерине сейр этген эдим. Ол 1937 жылда айтылгыс немецти гуманистиде Гете бла Гейне жашатган Веймар шахарны кыатында эди. Алайда табияттын тамашалыгына кырал турлугун келе эди: төгөрек, көп торюнюлю койко жайылгана, ак, кызыл, сары эм башка порюлюк полленер толу.

Ардакда - субай нарат ачыа. Мында жесирле турганды да бусуагатада ариуму эди байлай? - деп сордум гитдибиз.

Хай, алай эди, немишеле ариуму бек сеюдиле, - деп жууалды ол. - Жесирлерин сындырып, адамлык даражаларын тоюшор, поллени ортасында өлгенлери ючюн жорюклерди битеуде бек кыйналысын, жашарга тер-

мине өспөсө деп, ол хыйсалдан жасагандыла коңшагерни төгөрени, - деп кыады. 1941 жылда 6-чы июнда чыгарылганы буиргузгана көрө илишанга сагырылды. Ол фашист халкыла аралы правага кыажуа этилген бир кыанлы ишлеринден берди эдиле.

Экинчи дуня урушун жылларында фашист концлагерлерде 18 миллион адам азан келгенди, ападан 11 миллионга кыамарлада кюйдорундукуу алынды, штиники артына тагылыы эди. Мен неден да бек коншлагерни алап аруу жерде шилегенерине сейр этген эдим. Ол 1937 жылда айтылгыс немецти гуманистиде Гете бла Гейне жашатган Веймар шахарны кыатында эди. Алайда табияттын тамашалыгына кырал турлугун келе эди: төгөрек, көп торюнюлю койко жайылгана, ак, кызыл, сары эм башка порюлюк полленер толу.

Ардакда - субай нарат ачыа. Мында жесирле турганды да бусуагатада ариуму эди байлай? - деп сордум гитдибиз. Хай, алай эди, немишеле ариуму бек сеюдиле, - деп жууалды ол. - Жесирлерин сындырып, адамлык даражаларын тоюшор, поллени ортасында өлгенлери ючюн жорюклерди битеуде бек кыйналысын, жашарга тер-

мине өспөсө деп, ол хыйсалдан жасагандыла коңшагерни төгөрени, - деп кыады. 1941 жылда 6-чы июнда чыгарылганы буиргузгана көрө илишанга сагырылды. Ол фашист халкыла аралы правага кыажуа этилген бир кыанлы ишлеринден берди эдиле.

Экинчи дуня урушун жылларында фашист концлагерлерде 18 миллион адам азан келгенди, ападан 11 миллионга кыамарлада кюйдорундукуу алынды, штиники артына тагылыы эди.

Мен неден да бек коншлагерни алап аруу жерде шилегенерине сейр этген эдим. Ол 1937 жылда айтылгыс немецти гуманистиде Гете бла Гейне жашатган Веймар шахарны кыатында эди. Алайда табияттын тамашалыгына кырал турлугун келе эди: төгөрек, көп торюнюлю койко жайылгана, ак, кызыл, сары эм башка порюлюк полленер толу.

Ардакда - субай нарат ачыа. Мында жесирле турганды да бусуагатада ариуму эди байлай? - деп сордум гитдибиз. Хай, алай эди, немишеле ариуму бек сеюдиле, - деп жууалды ол. - Жесирлерин сындырып, адамлык даражаларын тоюшор, поллени ортасында өлгенлери ючюн жорюклерди битеуде бек кыйналысын, жашарга тер-

мине өспөсө деп, ол хыйсалдан жасагандыла коңшагерни төгөрени, - деп кыады. 1941 жылда 6-чы июнда чыгарылганы буиргузгана көрө илишанга сагырылды. Ол фашист халкыла аралы правага кыажуа этилген бир кыанлы ишлеринден берди эдиле.

Экинчи дуня урушун жылларында фашист концлагерлерде 18 миллион адам азан келгенди, ападан 11 миллионга кыамарлада кюйдорундукуу алынды, штиники артына тагылыы эди.

Мен неден да бек коншлагерни алап аруу жерде шилегенерине сейр этген эдим. Ол 1937 жылда айтылгыс немецти гуманистиде Гете бла Гейне жашатган Веймар шахарны кыатында эди. Алайда табияттын тамашалыгына кырал турлугун келе эди: төгөрек, көп торюнюлю койко жайылгана, ак, кызыл, сары эм башка порюлюк полленер толу.

ОЮМ

Амал устаздан кытулмаз

Устаны иши тынч болмаганы кимге да баямды. Бусуагатада шкода окулганын предметленде бек кыйынга биллет тилин бла адабиятын санам. Нек?

Арт жылда кыралыбызда болган, бола да тургыны жамауат-политика эм экономика тырленуеме адамданы, ол санда шкода окулганын сабийлени да жашуга кез кырамаларын башкартхандыла. Сөз ючюн, арчн, эконоmist, юрист деген адамы усталыкка керкемейдиле деген оюмда тойомо, алай абданаркы классналы окуучулары, жашуу жоларын сайлай, миллет тиллерине, адабиятыбызга тийиши эс бурмайдыла.

Тилин кон сайын хайырланууда да көп кыужуу арга эсейиле. Барыбызда керекки эм баргалы көрөнгөн орус тил окуяна тын кырылат тилдене бырнакылы сынаганы бусуагатада школада макалдар тилин окутухан усталыкка заман жаңы борчона салганды. Ол берген энчилигини эсе ала, ала тутхан ишле-

ринде битеуде жууалы кыарыга керекдиле. «Устала окустунна» деп кюймай, ата-анала да, тилин билет сөзлерин эсе тилгучу азыр ючюн болушурга керекдиле. Жарысызда болган, дөрсөдө, юйде да сабийиле, сөлөшө туруп, башка тилини сөзлерин керекки табуу дегенге амалланы хайырланууга болушуду.

Окуучуну сагыш этерге, изилте юйретуугу устаны бурчуду. Аны бла байланыш деп ол бир затны айтып незде сурталга, окууга уа анга келишкен, жарыган сөзлени изилде да хайырлы мадарды. Аны уа жаланда башланган классада угый, абданаркылада да бардырыла болушуду.

Окуучуны сөз байлыктын өсдорууде нарт сөзлени, таухрланы, эилберени, жомактыны магыналары уллуду. Фольклор чыгармала халкыбызны тарыхыны козгосююдиле.

Сөзлени кыангада жазып, алапы магыналарын ачыкпала, айтып незде сурталга кырауу бла чекленип кы-

ранды тышанда ишледе да. Алай бла сөз байлыкны өсдоруу мадарла бардыла. Таймай, изилгону жана бла барырга керекти бизге, усталыкка. Нек дегенде окуучулар жашы затгалы, тыр торюно мадаргалы уллу эс бурдыла, сейирлери козгалыла, жорюктеринде итинию жиптини жаңады.

Устаны кесинден да көп затка юйрендиле окуучулары эди. Аны керти, анылашынуу, аруу, шатыкты тиле ол окутуган илимууга тартырады, миллет сезимлери айтылды. Аны ючюн керек болуу устазга кез кыргына, билгирге, хунерин усталык даражалы жетдиргире.

Недегиси да, окуучуну билли алыуу, юйрениуу, аруу кылыкты болууну жолунда устаз магыналы жерин айлангына аз да ишегим болушуду. Сабийленин айтканын улануулары бла ишаныуларынын азайтырга арталыда жарарлык тойюду.

БАЙСАЛЛАНЫ Сагыш, Ташлы-Таланы орта шкодуу макалдар тилден бла литературандан устазы, нег процесс не бла Байсаллы эди?

- Андан бери алай көп заман озмаганды, төрт адамны милиционерлени өлтюрюк жорюкшөпөрлери ючюн терсей эдиле. Терселенгени жанларында кон органда ишленген адамла болсона, ол бек кыйынды. Аза аконаны да иги биледиле, аны бла уста да хайырландыла. Ол кезиуде уа бир угый, төрт беш адам кыажуу болуп союлген эдиле. Алапы кырууларганын, ийнангызы, тынч тойюл эди.

- Бош заманында не этерге союсо?

- Солуу конеримде, элге барып, жуууларыны эттерим керем уллу зауусулук табамда Дагында шабат коншо дагерде береме да, ол да манга солугу. Андан башка уа, негерлерин бла спортзалга барып, баскетбол ойноуу бла союсо.

- Керип заманга кыаллы муратларын бардыла? - Ишлерге, билимни өсдорууге.

АХМАТЛАНЫ Шахид, Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий апады.

КОММУНАЛЬНЫЙ ЖУМУШЛА

Балпаны Абдулчу кызы Айтшат (суратда) Нальчикте электросвязны система-сында ишлегени отуз эки жыл болды. Арт кезиуде уа ол устан автотелематка контролер-операторду.

АДАМ ЭМ АНЫ ИШИ

Хочулданы Хамитни жашы Даниял Кыабарты-Малкыр кырал университети бошга-андан сора, Нальчикде юристине консультация араларында стажировкага юйрөп, адвокаттыка иште кереди. Андан бери аны ючюн жумуш экилук этиуду. Болсада ол шкода да дерсе берип турды. - Даниял, экологюно не себепден сыйлаган эдинг, - деген сорудан баштап эдик биз аны бла ушогыбызы.

- Мен адамны торюме бир заманда отпурталмазлыгыны бек иги билем. Аны кыой, адвокат болганын, терселенгени жанларында жаланды бир кер ишлегени. Адамны терселте угый, кырууларга союсо. Битеуде бусуагата, адамданы кебюсо закончалы билмеген заманда, ол магыналырак болур.

береди. Бек кереккиси да оледу - аюонети бла сөлөшө билги. Андан шахарда жашагандан келле ахча төлгөргө Айтшат ишленген жерге барырга сойгенери да.

ХОЛАПАНЫ Марият, Суратны автор апады.

- Адамла асламысында не жарысула бла келгедиле? - Кебюсөдө ападан жарысуулары закончалы билмегенлери бла байланы болды. Сөз ючюн, ата-анадан кылганды ырыкы неда жеринден тедирилмеген ырыкыны сатыу-алуу бла. Бизде, миллет халкыла, нек эсе да осуят кыагыт жарашдырганга эс бурмайдыла. Аны кыой, ол апага айтыпмыча окуяна көрөндү. Ата-аналары өлгөндөн сора, бир неча жылдан кырал баланы юйлерин сайырлы башпаса, анда жашарга эркинликлерини болжалы бошланганын билдирип, адамданы кебюсо ма ол заманда чабып башайдыла керистеге. Юйге осуят кыагыт заманды жарашдыла турса, алай жарысула болушук тойюлдо.

Дагында жаш бизнесменле келгедиле. Ападан келте келишимлеге кыол салгын замандарында аны кыадай жарашдырып анына тынгылы эс бурмайдыла. Алай бла уа алданын кыалырга болды. Бир торюно бизнес иште кирген заманда, юристге ол келишимни копиясы бла келди, аны бла бирге битеу анда болган пунктталы типтеги адам жангылышк тойюлдо. - Сен жамуат, закон да мурдарга санаган адамданы не сезим бла кыорулайсы?

- Законда айтылып турды, адам, ким да болсун, - мурдармы, затты ургатынды, не да этсин - аны кырууларга, нурга эркинлик барды. Адвокат аны кимден да бек аныгарга керекди. Ол аны ишиди.

Терслерге угый, кырууларга союме

- Уголовный ишини кыолгалып чочон, санга кыаллы шартта магыналыды? - Алай ишле болдыла, анга терен кер барганын кыада, сейирини кыозганын барган. Бир бир ишле бла уа хар юндөн керешип турганын кыады.

- Уголовный ишини кыолгалып чочон, санга кыаллы шартта магыналыды? - Алай ишле болдыла, анга терен кер барганын кыада, сейирини кыозганын барган. Бир бир ишле бла уа хар юндөн керешип турганын кыады.

жарысгалып турган. Бир киши эгечини эрин ол аны кой бийнесине артыкылык эткирген ючюн өлтюргенди. Мен аны материалларны башка керекти болганыла окуя, аныгарыган дим ол торюме олтуртурга тийиши болмагына эди.

Нек? Хай, ол адамны өлтюргенди, алай аны сыптууну эсе алгырга керекти. Мен оид бошталганында дерин анга бек кыагыт этип турганым. Ахшы ата, баш ие бийик биллими, ишчи, ар бир законна бир торюло буюмулук этмеген. Мени озукма кере, присяжынылини сюдо болса эди, аны торюме отпуртургу тойюл эдиле. Алай аны стаякыс бла алай эркинлик жок эди. Анга бек эс болжалны берген эсе да, энтта да айтам, ол торюме отпуртамга керек эди.

- Сана бек кызын көрөнгөнүңүз? - Сен усталыгыңга керууруу башталганы эсимде, жорюгемде кыалган шым барды? - Алайла келди. Болсада бири уа керти окуяна акылымдан кетмейди, биегон да

Конкурс

Студенттерибиз - ийилени санында

КМФКУ-ну инженер-техника факультетини «Промышленно и гражданское строительство» деген белемюно келечилери, Дондагы Ростовда усталыкчалы, диплом эм курсовой ишлени регион конкурсуна жыл сайын кыатышып, алчы жерге тийиши болуп кыагыталады.

Көп болмай бардырылган кезиуде конкурсука ЮФО-ну аты вузуну келечилери бла бирге белемюно 5-чи курсуну студентлери да кыатышхандыла. Хар окуучу юйрөндө андан ючүслөндү куралган жайымдык маюнома кертюзгөндү. М.Дюковди ол конкурсука бек кыюнопөндөн биринчи саналганын эм биринчи даражалы диплом бла сатууланганды. Аны битеурөсөй конкурсука жибергире деп да тохотшырылганды. А. Ткачев бла А. Каудов а экинчи даражалы дипломгалы тийишли болганды.

Комплексини диплом проектине номинациясында биринчи жерин доцент М. Бахажову бла 3 Сабачевични студентлери Р. Чеченову бла М. Хаушевни «Реконструкция жилого квартала по ул. Пушкина в г. Нальчик» деген проектлери апады.

Студентле А. Ажоевни, Т. Березговну, М. Куашевни, Б. Нешупренкону эм Р. Никитини «Реконструкция стадиона «Спартак» деген диплом ишлерине уа ючюнчю жер берилгенди. Команда биринчилекте биниклик, жаланда кыонак байланы кеслрине хорталып, экинчилек болгандыла. ТАПТАСАХАНДАНЫ Аминат.

МЫЗЫК

Хар жырыны юсюнден да сөз барганда, аны халин, энчилиги, ич дуниясын ачыкларык сыйфат тартып болушду...

Концерттени кыйсысында да, Төпеланы Алимни атын эшиткеней, кырауу кызы кыар урды...

Сахна - жашауду анга

гини юсюнден айтмай жарамаз. Бусагында, эстрадада, ким не тапса, калай сөйсө кийинген заманда, Төпелу европаны костом бла...

Поэзияны мойлошо

Мускуланы Сакиматы назмулары артеден бери белгилдикле бизни окуучубузга...

Мен тилейме санга игиллик, Ныгыткы бийде жолуу. Бу эртең намазга ийилдим, Сага болсун деп санга кыроочу...

Кезюнге кыарасам, иинанам

Бар кыайгы да кыачды К. И. Тилейме санга игиллик, Соймеклик жарытхан бетинде...

Мени... Сен сиймесен мени, Насып узак кетер, Сен сиймесен мени, Жайым боран этер...

ТӨГӨРӨК СТОЛ

Ачык сөз ачы болмаганды

Шалушка асламысында кыабарты, Янкой а тау элдеди. Экис да кыошула болганары себели, не заманда да бир бирлери бла байлап...

болдукдула. Кантемир Карданов бла Заира Замикова, 2005 жылны октябрь айында болган ишени эстрип, аны баш сылтаулардан бири юйретиш ишин кыаруусуздук болганын чертенди...

ЖОЛ Хайырлы ушакыла

Бу конлде ГИБДД-де ишленгенни Тырнаузда Элбурс району халкы бла тобушулери болганды. Анда эсе жоллада кыоркусуздукту жамчыткан...

Таулаиы башында Танылган ахшамда Кюн, тауга кысыла, Ышарды таскама...

450-жылдык Спартакнада башланганда

Бу конлде Нальчикке «Ладья» деген шашка-шахмат клубда республиканы профсоюзларыне рескомларыны жаш специалисттерини араларында шахматтадан эришчи болганды...

АВИАМОДЕЛЬ Бийик даражада

Бу конлде Кыабарты-Малкыары авиамодель спортдан Россияны Кюбуо ючюн эришулени кезую бошлаганды. Анга битеу кыаралдан 150 спортчу кыашкычылды...

Мен авиамодель спорт бла юрештен отуз жылны ичинде көп тюрю эришулеге кыашкычманам, алай ала сизни республикада бийик даражада кыуралгандары белгилей жарамаз...

Көрмоч

Таула чакырадыла

Милдет библиотеканы краведение бөлөмөсүнө выставка ачылганды. «Таула чакырадыла» атлы көрмочдө көп тюрю китапла бардыла...

ден бери таулада жашаган малкыр халкыны келечилери өрлөмей, биринчи болуп ким базымкыры эде аллай башлагыа минерге? Эрттеги замандада окунда, Россия Кавказга киргинчи, Минги тауну бийик тешелерине өрлөген адамдарыбыз болганыдыла...

Бел сармадан

Бу конлде Волгоградта абадан жашланы араларында каратден Россияны биринчилиги болганды. 65 килограмга жери ауулдукда ючюнчө кюрге сокто единоборствону жаш тюрю республиканы спорт востукула Бабуген эдеди «Окам» клубуну спортчушу Шабатуклыны Ахмат ие болганды...

ЖАБОЛАНЫ Акиатд.

МАДИНА ШУРДУМОВА.

УЧРЕДИТЕЛЬ: Кыабарты-Малкыар Республикасы Парламенти бла Правительство

Баш редактор АТААЛАНЫ Жамал РЕДАКЦИЈАНЫ АДРЕСИ: АЛИКАЛАНЫ Владимир, АППАЙЛАНЫ Музафар (баш редактору заместителни), БЕПНАЙДАНЫ Муталин (баш редактору заместителни), БИТТИРАЛГАНЫ Аминат, КЫЗЫБАЙЛАНЫ Асия, ТУКУЛАНЫ Хава, ТУКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары).

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору пребианы - 42-63-61. Баш редактору заместителери - 42-38-21, 47-26-22. Жууалы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Экономиканы бөлөмө - 42-66-73. Култураны бөлөмө - 42-68-72. Социалны политика жашуучу бөлөмө - 42-66-76, 47-27-59. Жаңгалыкканын баш спорту бөлөмө - 47-26-39, 42-66-71. Письмоаланы,рекламаны эм билдирүүлени бөлөмө - 42-37-34. Тымчыланы бөлөмө - 47-31-28. Сураг алычу - 42-75-82. Бухгалтери - 42-30-87. Операторла - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыт жоортомейди. Кюл жазмагалыа рецензия этимейди эм ала артка кыайтарыла албайды. Газетде басмагалыгы материалла айтылган оюму редакцияны оюму бла келишимге болушканды. Алаа айтканлар хар айтканлар, Россия Федерацияны басманы юземдеп Законунга тийишлиликте, материалла авторлары кесери жууапталды. Редакция авторлардан 400 гезит тизгиндеги малшыкы бла жакыткан бел бети кыюу алмайды. Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликке киргизууа жанын бел Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июльда регистрация этилгенди.

Газетни басмагыа КМР-ни Култура эм информация муниципалния министрствосуну компьютер службага хавар аткыла. Газет 1905 жылда Революция атлы республиканы позитрафкомбинатта басылгандынан, Нальдик шахар, Ленин аты проспекти, 33. Газетни ислерине талдыруу ючюн КМР-ни почта сыйлык федералния Управлениге жууалды. Телефонла: 44-06-51, 49-71-50. Газетни роиннагы сактыу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууалды. Телефон: 42-69-34.

Номерге графике кйре 19 сагытта кюл салындаы, 21.00 сагытта кюл салынганды. ГАЗЕТНИ НОМЕРИ ЧЫГАРГАНДА: Османланы Хыйса «дежурный редактор. Кетечилданы Зулфия - жууалы секретарыны заместителери; Ахматланы Шахидя, Гуптобайны Жоннет, Айтиланы Кулина, Зезаланы Лида - корректорла.

РЕДАКЦИЈАНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5